

Plač matere čovekove-Dušan Vasiljev

Danas je nesrećan dan sinuo,
i prvi mu je pogled pao na bedu:
najbližu njemu, u tihom predgrađu,
jedna je Majka rasplela kosu sedu,
jer joj je sin preminuo.

Danas je umro jedan Čovek,
i Majka mu je vriskala:

Oh, kada Čovek nije Čovek,
već rob Nekog, koga nema,
od koga sam do juče milost iskala;
oh, kada je čovek gori nego crv, —
neka se raspe po zemlji anathema,
i neka se prolije sva crvena krv! . . .

Oh, Sine, moj dobri Sine!

Otac ti nije Sveti Duh,
ni Drvodeljca sa livanskih puta.
Sine, ti si plod dve neme žudnje
i jednog besvesnog minuta.

Nisam te rodila u jaslama,
već u krvavoj postelji,
između četiri vlažna duvara
jednog šarenog, zamrzlog januara.

Sine, tebi su i meni rekli
da smo robovi,
i naša su srca bez milosti sekli,
i našu su snagu bez milosti razvlačili.
I sve su nam uvek tumačili
da se setimo
da to bog tako želi!

Rođeni, mrtvi Sine, bog je laž,
i naši su ga dušmani izumeli.

Ustani, Sine, da se svetimo,
da krvlju vekovnih namesnika boga
posvetimo forume Rima,
i da kopljem ponovo probodemo rebro
Učitelju iz Jerusalima.

Da iskopamo Judino srebro,
i da na tome svetom mestu
podignemo Čoveku hram,
i da dovedemo u hram našu Novu Vestu
koja će sebe iskreno dati.

Ustani, Sine, da grozne laži
koje se rađaju u ime Oca i Sina,
sahrane Sin i Mati . . .

Danas je umro jedan čovek,
i zalud je Majka sede kose čupala
i u grudi se lupala, —
nije se probudio.

Onda ga je sama okupala
i obukla ga u crno.
I u dnu svoga vrta, o ponoći,
sama ga je sahranila.

I tužna se majka Čovekova
tu, pored groba, nastanila.

Писмо учитељу – Добрица Ерић

Драги господине Учитељу, не знам
Да ли си на овом или оном свету
Твоја реч је за мене била као сезам
Којим се отварају градине у цвету.

Научио си ме да пишем и читам
Да поштујем родитеље и све старе људе
Да не будем лењ, горд, лукав и дволичан
Да је злато сваки грумен родне груде.

Ти си нас учио, благ и тих ко дашак
Поветарца што нам је ћарлијао вазда
Да је боље бити поштен сиромашак
Него непоштен богаташ и газда.

Научио си ме да волим заставу
Јуначке песме, Светосавску химну
Да је много боље изгубити главу
Него душу и образ, него Отаџбину.

Послушао сам Те, драги Учитељу
Нисам ни лењ, ни горд, не марим за власт
Највише на свету волим своју Земљу
Ал то ми сад, изгледа, не служи на част.

Не важе више приче о поштењу
И правди, чак ни за многе Православце
Ништа више није по Твоме учењу
Па ми се чини да стојим наглавце.

Стари људи дворе децу и унуке
Лењост је врлина, а поштен рад порок
Властољупци ничу свуда ко печурке
И сваки је нови спаситељ и пророк.

Једни нас куде, а други нас хвале
Трећи нас успављују шареним лажама
Пети нашу заставу цепају и пале
А туђе им се вију над главама.

Гледам, Учитељу, и слушам у чуду
Место да је љубе као колач славски

Дали би за грумен злата родну груду
А за мало власти – и Храм Светосавски!

Дали би косовске кости и божуре
Шумадијске воћњаке, Хомољске планине
Војвођанске житнице и рашке клисуре
Крајине и њине кржаве хаљине!

Дали би стару ајдучицу и тројеручицу
Мораву и њено здравље Поморавље
Мачванско блато, борско сребро и злато
Песму петлова и Ружу ветрова!

Златиборско зеленило, подунавску плавет
Снежни Копаоник, жупске винограде
Студеничку ризницу, господство и памет
Авалу и авај, тебе, црни Бели Граде!

Дали би села и вароши, реке и Језера
И све наше светиње над којима брује
Звона у којима нам је презимила вера
У Бога који све види и чује.

Види ваљда и мене: гурам шездесет и шесту
И полако се повлачим из боја
Нисам успео да спасем планету
Што лебди у магли нашег неспокоја-

Па сад, разбарушен као храст на ветру
Расипам суво лишће речи с грана
И лутам и певам, усамљен у свету
Као црна овца или бела врана...

Драги Учитељу, Твоје лице строго
Блажи ме у ово предвечерје рано
Јер Твој наук мени ипак значи много
И ја сам Ти зато захвалан бескрајно

Збогом, господине Учитељу, збогом!

LUDA - Šandor Petefi

Smirite se! Skinite mi se s vrata!
U poslu sam, žuriti se moram.
Biram zrake vrelog sunca, pletem bič,
da išibam ovaj svet.
Smejaću se kad ga stane jauk,
k'o što se on smeji'o kad sam plak'o ja.
Ha, ha, ha!

Jauk i smejanje - to je ovaj svet,
dok god smrt ne dodje i ne vikne - mir!
Da, i ja sam jednom umr'o,
otrova mi daše baš iz one čaše
iz koje mi vino popiše.

Pa ubice, šta činiše?
Da ih niko ne okrivi, čelo glave moje došli,
nada mnom su suze lili.
Htedoh veće da se dignem da im nose poodgrizam,
ali opet nisam...

Neka nosa, nek imadu,
nek skapaju svi u smradu
kad trunuti stanem ja!...
Ha, ha, ha!

Šta je čovek?
Neki vele: koren cveta što u nebo cveta.
A ja velim: cvet je čovek!
Al mu je koren u paklu stvoren!
Od mudraca jednog to sam naučio,
od mudraca što je luda bio.
Luda bio zato što je od gladi skapao,
zašto nije klao, ubijao, krao?
To ga pitam ja!

Kad jabuka sazre - sa drveta padne.
Padaj, zemljo, padaj!
Ti si davno zrela!
Ja ne mogu više čekati, još do sutra samo...
Ne bude l' strašni sud, neću žaliti' trud,
prokopaću pola zemlje, napuniću prahom,
Nek se raspe sve u prah...
samo da se osvetim ja...

Smirite se! Skinite mi se s vrata!
Biram zrake vrelog sunca, pletem bič,
da išibam ovaj svet.
Ha, ha, ha!

Десанка Максимовић – Балканац

Не стидим се што сам,
како ви велите,
варварин са Балкана,
тла прљавштине и буре.
Чујте сад,
и код нас има неке
вама непознате културе.

Ви прво испитујете и сумњате,
далеки сте и од рођених синова,
за трпезу своју
не посадите сваког туђина;
ви можете да пијете
а да сваком не пружите
чашу вина.

А код нас су још стари обичаји груби:
ми пуштамо сваког под своје слеме,
код нас се још и с намерником љуби,
код нас се подвизи због гостољубља чине;
код нас сваки човек има
читаво племе
пријатеља и родбине.

Ви, доиста, имате
неколико милиона Христових кипова,
на сваког човека по једнога,
имају га друмови и поља,
апсане и школе;
а код нас,
кад људи верују у Бога,
у себи га носе,
и тихо му се, скоро у сну, моле.

Ви, истина,
за сваки кут живота
имате справа и машина,
све сте срачунали и све знате;

изуми су ваши за дивљење;
а ми још имамо старинске алате,
али све је код нас још здраво
и природно као глина:
и умирање, и рађање, и живљење.

Ви имате читаве збирке
правила и наука о слободи,
о свему се код вас пише и приповеда;
али ми и по неписаним законима
слободно живимо
и неког природног држимо се реда,с
лично огњу, ветру, и води.

Код вас је, збиља, све тачно прописано,
како се једе, говори, облачи;
а ми, кад говоримо, вичемо
и машемо рукама,
и чорбу гласно срчемо,
и у рукавицама смо као на мукама.

Све је код нас заиста просто:
обућу носимо од свињске коже,
пуно је код нас сељачких навика и ствари;
и краљевски преци наши
доиста су били говедари.

Народ наш, збиља,
у гневу може да коље,руши и пали;
али ми нисмо они што смишљено тлаче,
ми не сматрамо да је свет цели наше поље;
ми не бисмо поднели
ни урођеник прашумски да због нас плаче;
душа нам је пространа,
иако смо бројем мали.

LJUBAVNA PESMA - Mirjana Bobić Mojsilović

Pošto me nikad nisi voleo
da bi me držao za ruku,
il' odveo na more
u neku daleku luku,
da me hraniš
prstacima,
da,
za mene,
ubereš morską zvezdu;
Da se spuštamo niz ulicu
sa tvojom rukom,
na mom struku.
Ili, da hodaš sa mnom
do crkvice Svetog Ilije,
na nekom grčkom ostrvu
ili na kopnu,
ako ti je milije.
I, pošto nikad nismo
imali
našu plažu;
ni naš sto
u omiljenoj kafani;
i, pošto hroničari,
uglavnom, lažu;
ni uspomene sa letovanja,
ni sa zimovanja,
herbarijum bez cveća
i bez lokvanja.
I, pošto se moji smrznuti prsti
nikada nisu grejali
u tvom džepu,
u dugim šetnjama
na keju;
i, pošto ti moje šale
nisu bile smešne,
dok im se svi drugi smeju.
I, pošto sada,
odjednom,
posle toliko vremena,
odjednom,
posle toliko vremena
kada ionako
više ništa nije smešno,
Ti, želiš da znaš
kome sam posvetila

onaj sonet lanjski,
i da li me još uvek
opčinjava Crnjanski,
i da li sve ovo ,
sa tobom ima
neke veze?
Bar malo?
Jer, vidim da ti je stalo,
hajde,
da ne izigravamo Engleze:
Sve što sam ikada uradila
bilo je samo zato,
što me nisi mogao voleti
onda,
kada sam čeznula
da hodaš sa mnom
do crkvice Svetog Ilije
na nekom grčkom ostrvu.
Ili, na kopnu,
ako ti je milije.
Tako da znaš:
Da,
bio si
sa mnom
u svakoj pesmi!
U knjigama,
u brigama,
u tortama,
u akvarelima,
i drugim bojama!
U porubima na haljinama,
u svim blizinama,
i daljinama!
U razgovorima,
u jezerima
i morima!
U usponima,
i u stvaralačkim
krizama,
izvor inspiracije
i eufemizama!
Ubila te
i ljubila,
i ponovo te
oživila,
da bih te srela
na kraju

neke priče.
Ili,
za potrebe male strofe,
da,
stavljala sam ti
tačke,
zareze
i apostrofe!
Kao što vidiš
ja ništa ne krijem.
Stvarno nemam
za čim da žalim:
Jer,
ja sam hodočasnik,
i ljubav je moj Jerusalim.

Jednom ću ti pisati-Goran Tadić

Jednom ću ti pisati o tome kako sam mogao biti srećan.
Pokušaću da ne budem nesrećan zbog sećanja na propuštenu sreću.
To je tako, srećni životi uvek su tuđi, a nama pripadnu ovi naši,
pa se pitamo kako li je tek onima, kojima su naši životi tuđi.

Jednom ću ti pisati o tome kako sam postao nepismen,
kako je sve stalo i nestalo, jer živim samo ono što pišem.
Sećaš li se ljubavi? Pisao sam je velikim, kitnjastim slovima,
kao da je Bogom dana, kao da si Bogom dana
da je pred spavanje i pred buđenje čitaš
nekontrolisanim treptajima zaslepljenog srca,
da se čudiš kako umem da predvidim
šta ćeš osetiti kada budeš čitala
šta sve ume na srce da mi padne
kada poželim da te ne želim takvu kakva si.

Jednom ću napisati, ali samo jednom, čitav svoj život.
Nasmejaću te i dosaditi već na prvoj strani,
al' mamiće te slova mog neuspeha,
po isprekidanoj liniji života, preslikanoj sa mog dlana,
slična slovima, kojima sam postigao nemoguće – dodirnuo ti srce.
Čitaćeš između redova ono što nisam umeo da napišem,
ostaćeš slovoljubiva čitavog života, ali ćeš proklinjati svako slovo,
kojim sam priznao ono što niko, ni sa klinovima pod nohtima, ne bi priznao.
Neka sam i ja proklet, kad nisam predviđen za nešto ozbiljnije od ljubavi.
Crko, dabogda, kad zbog druge žene mrzim ljubav!
Toliko je mrzim da bih voleo da ni tebe ne volim.
Šta sam to, zaboga, u tebi zaboravio, pa ne umem da te zaboravim?

Jednom ću ti pisati, pa ću te pitati da li si svesna
da je svaki tvoj pokret putokaz i smernica mojim potezima
i da li znaš da je sve što osećaš moja zasluga,
jer sve što osećam tebi poklanjam, meni ne treba.

Znaš li koliko si lepa? To se ne vidi u ogledalu.
To samo ja umem da vidim i zapišem,
jer želim da se čitaš onako kako te vidim.
Namerno si toliko lepa, samo da bi mi pravila zazubice i zausnice,
da mi voda na usta, a krv na srce poteče,
kada se setim da sam ljubio nepregledno prostranstvo tvoje duše,
zbijeno u nemerljivo malom prostoru između mojih usana
i kože na tvojim kopcima,
ramenima, leđima, grudima, kolenima, stopalima...
Gde to ima?
Jednom ću ti i o tome pisati. To moraš pročitati.

Nisam ja, mila moja, nevoljen, kao što osećaš.
Nisam lud da ne budem voljen samo zato što me ne voliš.
Tvoje je da postojiš, a to radiš baš onako kako želim.
Kud ću veće ljubavi od toga?

Znaš li da me strah da napišem koliko te volim?
U strahu su velike oči, skoro koliko i srce u ljubavi,
zato i ne pišem, jer se bojim da mi srce ne iskoči
ako napišem da više od bilo čega želim da te vidim,
makar mi oči iskočile, makar bila poslednje što vidim.
Daće Bog, ako nije slep, da budeš poslednje što ću videti.